

ЗАХТЕВ

ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ
ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације _____

Шифра УДК (бројчано) 821.111(94).09 Wongar B.:325.3(043.3) 821.133.1.09 Le Clézio J. M. G.:325.3(043.3)

Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:
www.filum.kg.ac.rs

**СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ**

Молим да у складу са чл. _____ Закона о високом образовању и чл. _____ Статута Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације: *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа*

Научна област УДК(текст): Општа књижевност и теорија књижевности

Ментор и састав комисије за оцену дисертације:

1. Ментор: Др Љиљана Богоева-Седлар, редовни професор, Факултет драмских уметности, Универзитет у Београду, ужа научна област Енглески језик и књижевност
2. Др Лена Петровић, редовни професор, Филозофски факултет у Нишу, ужа научна област Англо-америчка књижевност и култура
3. Др Драган Бошковић, редовни професор, Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу, ужа научна област Српска књижевност
4. Др Душан Живковић, доцент, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, ужа научна област Теоријске књижевне дисциплине и општа књижевност

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи)

Докторска дисертација Јелене Арсенијевић Митрић *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа* припада пољу компаратистике, англистике / аустралијске књижевности, франкофоне књижевности и српске књижевности 20. века. Докторска дисертација *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа* Јелене Арсенијевић Митрић представља вишеструко значајан допринос компаративном изучавању књижевности. Стваралаштво аустралијског писца српског порекла Б. Вонгара до сада нико није упоредио са стваралаштвом француског нобеловца Ж. М. Г. ле Клезиоа. Теза је изванредно документовано показала оправданост довођења у везу њихових дела и ставова и истакла значај успостављања паралела које између њих постоје. Докторанткиња је консултовала релевантну литературу која се директно, додирно или општетеоријски односи на тему дисертације. *Дискурс о (пост)колонијализму*, како дисертација карактерише дела Вонгара и Ле Клезиоа, свакога дана добија на значају, зато што представља одговор слободоумних уметника и научника који су у дисертацији са Вонгаровим и Ле Клезиоовим ставовима повезани, повампиреним колонијалним амбицијама великих политичких играча на светској сцени. Вонгар и Ле Клезио су окарактерисани и као писци-антрополози зато што су стварали на основу директних животних искустава и преданих антрополошких истраживања неевропских култура и цивилизација: Вонгар Аборицина у Аустралији, а Ле

Клезео постколонијалних друштава на више континената, у Африци, Латинској Америци и Океанији. Као синови Европе и европске маргинализоване традиције истински слободног критичког мишљења, успели су да у својим делима осуде Европу (онако како је то Еме Сезер сам чинио и желео да то учине и други) због злочина почињених на другим континентима и због злочина над сопственим нижим класама које су, током целе историје Европе, биле дехуманизоване и експлоатисане. Сократовском љубопитљивошћу успели су да не потпадну под дебели покривач лажи који, како у својој Нобеловој беседи истиче британски драмски писац Харолд Пинтер, покрива читав свет и спречава људе да сазнају праву истину о сопственим животима. Вонгар и Ле Клезео су створили чаробна дела, а Јелена Арсенијевић Митрић о њима написала докторску тезу коју читалац, без обзира на њен обим, знатижељно ишчитава и са жаљењем напушта. Рад на овој интердисциплинарној тези очигледно је у великој мери проширио видике и обогатио знање кандидаткиње, тако да вредност уложеног рада превазилази сам текст тезе. После оваквог рада нема сумње да ће Јелена Арсенијевић Митрић наставити да се на најбољи начин развија и као професор књижевности и као млади научник. Ова дисертација је према свим научним критеријумима вредно оригинално научно дело.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: Јелена Арсенијевић Митрић

Назив завршеног факултета: Филолошки факултет, Универзитет у Београду

Одсек, група, смер: Група за општу књижевност и теорију књижевности

Година дипломирања: 2008.

Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма: Наука о књижевности

Научно подручје: Филолошке науке

Година одбране: _____

Факултет и место: _____

Број публикованих радова: (навести рад који се тражи из члана 9. овог правилника) 10 радова:

1. Јелена Арсенијевић, „Писма са маргине Изабеле Еберхарт“, Српски језик, књижевност, уметност: зборник радова са V међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, (29-30. X 2010) Књ. 2, Жене: род, идентитет, књижевност / [одговорни уредник Драган Бошковић], стр. 663-673. (УДК 821.133.1(494).09 Еберхарт И., ISBN 978-86-85991-36-3 (ФФ;)) – **M14**
2. Јелена Арсенијевић, „Два олимпска портрета“, *Наслеђе*, год. I бр. 1, Крагујевац, 2004., стр. 121-125. (ISSN 1820-1768) – **M51**
3. Јелена Арсенијевић, „Између антрополошког песимизма и оптимизма у драмама *На отвореном друму* Стива Тешића и *Блуз за месецу* Артура Милера“, *Наслеђе*, год. 7, бр. 15/1, Крагујевац, 2010., стр. 81-96., (УДК 821.111(73).09-2 Тешић С. ; 821.111(73).09-2 Милер А., ISSN 1820-1768) – **M51**
4. Јелена Арсенијевић, „Т. С. Елиот: песник у огледалу критичара“
Узданица, год. IX/1, бр. 1, 2012, стр. 205-226 (УДК 821.111.09 Елиот Т. С., ISSN: 1451-673X) – **M52**
5. Јелена Арсенијевић, „Трубадурска еротологија у поезији Дантеа и Петрарке“, *Литар*, година XIII, број 47, 2012., стр. 49-72. (УДК 821.131.1-14.09 Данте А.

- 821.131.1-14.09 Петрарка Ф., ISSN 1450-8338) – **M53**
6. Јелена Арсенијевић Митрић, „Књижевност и активизам Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа“, у: Љиљана Богоева Седлар и Јелена Арсенијевић Митрић (уред.), *Литар*, година XIII, број 49, свеска 2 (*Књижевност и активизам*), Универзитет у Крагујевцу, Крагујевац, 2012, стр. 161-212. (УДК 821.111 (94)-3.09 Вонгар Б. 821.133.1-3.09 Клезио Ж. М. Г., ISSN 1450-8338) – **M53**
7. Јелена Арсенијевић, „Култура доминације и покушај отпора; Случај Б. Вонгара“, *Антропологија истине: други живот и opus primum Б. Вонгара*, одговорни уредник Александар Петровић, Филолошко-уметнички факултет: Центар за научна истраживања САНУ, Крагујевац, 2011., стр. 93-111., ISBN 978-86-85991-29-5 – **M45**
8. Јелена Арсенијевић, „О варварима у доба (пост)колонијализма“, *Друштвене кризе и (српска)књижевност и култура*, уредници Драган Бошковић и Маја Анђелковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2011., стр. 93-123., ISBN 978-86-85991-34 – **M45**
9. Јелена Арсенијевић Митрић, „О (не)могућности утопије на простору Латинске Америке: *Уранија и Мексички сан* Ж. М. Г. ле Клезиоа“, у: Милош Ковачевић и Драган Бошковић (уред.), *Савремено друштво и криза проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, стр. 355-389 (УДК 821.133.1.09 Ле Клезио Ж. М. Г. 821.134.2(899).09 Галеано Е.) – **M45**
10. Јелена Арсенијевић, „Љубавна песма *Ц. Алфреда Пруфрока и Портрет једне даме*: облици дисонанце у Т. С. Елиотовој раној поезији“, у *Савремена проучавања језика и књижевности*, Књига 2, Зборник радова са I научног скупа младих филолога Србије одржаног 14. фебруара 2009. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2009., стр. 233-243. (ISBN 978-86-85991-17-2) – **M44**

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу

Радно место: асистент (област: Теоријске књижевне дисциплине и општа књижевност)

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. _____
ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. _____ СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо: - Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације;
- Одлуку научно-наставног већа факултета о прихватању извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији

Крагујевац
2014.

ДЕКАН
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ
ФАКУЛТЕТА

Проф. др Иван Коларић

ФИЛОЛОШКО УМЕТНИЧКИ
ФАКУЛТЕТ - КРАГУЈЕВАЦ

ПРИМЉЕНО: 25. 07. 2014.			
Орг. јед.	Б р о ј	Прилог	Вредности
01	2760		

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ

ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА

УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 26. јуна 2014. године (одлука бр. 01-2332) предложило нас је, а Стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу на седници одржаној 09. 07. 2014. (одлуком бр. IV-02-455/17) именовало у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа* кандидаткиње Јелене Арсенијевић Митрић. Захваљујући на поверењу, Наставно-научном већу Одсека за филологију подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Докторска дисертација Јелене Арсенијевић Митрић под насловом *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа* има укупно 461 страницу формата А4 (Фонт Times New Roman 12, проред 1,5). Састоји се из следећих делова: Насловна страна, Идентификациона картица докторске дисертације, Садржај, Резиме и кључне речи (на српском и енглеском језику), Текст тезе.

Сам текст тезе чини шест великих поглавља подељених у мање целине, Appendix као седмо поглавље и Литература. Поглавља тезе носе следеће називе:

1. Увод (стр. 11-30)
2. *Дискурс о (пост)колонијализму: Еме Сезер и његови настављачи (Вонгар, Ле Клезио, Фанон, Сојинка, Ачебе, Барака, Френре, Боал, Галеано, Саид, Јанг, Линдквист, Чомски, Пилцер и др.)* (стр. 31-98), обухвата четири потпоглавља и то: Критика концепта колонизације као цивилизације код Еме Сезера и Едварда Саида (стр. 31-67), Дијалектика постколонијализма (стр. 68-77), Свет који нестаје: Слика колонизоване Африке у роману Чинуге Ачебеа (стр. 78-88) и *Ноктурно једне носталгије*: Африка у сећању Ж. М. Г. ле Клезиоа у делима *Онича* и *Африканац* (стр. 88-98)
3. *Дела Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа као примери критике обреда преласка и топоса потраге стављених у службу колонијалне идеологије* (стр. 99-202), обухвата пет потпоглавља и то: Кружна путовања Вонгарових и Ле Клезиоових јунакиња: *Валг* и *Пустуња* (стр. 115-133), Архетип иницијације у романима *Валг* и *Пустуња* (стр. 134-146), О женском принципу у романима *Валг* и

Пустиња (стр. 146-167), Антрополошки контекст романа *Валг* и *Пустиња* (стр. 168-182) и Поетика искорењивања и прогонства у романима *Валг* и *Пустиња* (стр. 183-202)

4. **Европа и Аустралија у делима Б. Вонгара** (стр. 203-273), обухвата два потпоглавља и то: Сусрет / судар култура у Б. Вонгаровом роману *Раки* (стр. 219-243) и Како се колонизује будућност: Украдене генерације у Вонгаровом роману *Раки* и Ле Клезиоовој *Пустињи* (стр. 243-273)

5. **О колонизацији и опстанку утопије на простору Латинске Америке: Уранија и Мексички сан** Ж. М. Г. ле Клезиоа (стр. 274-328), обухвата четири потпоглавља и то: У потрази за Уранијом (стр. 281-296), Уљези на сопственој земљи (стр. 296-309), Златно доба против доба злата (стр. 310-322) и О револуцијама које долазе (стр. 322-328)

6. **Закључак: Књижевност и активизам Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа** (стр. 329-408), обухвата два потпоглавља и то: Б. Вонгар и Ж. М. Г. ле Клезио о парадоксима неоколонијалног „мултикултурализма“ и сусрету са другим културама (стр. 329-350) и Б. Вонгар и Ж. М. Г. ле Клезио: Писци као антрополози (стр. 351-408)

7. **APPENDIX** (стр. 409-450), обухвата два потпоглавља и то: Appendix I: О варварима у доба неоколонијализма (стр. 409-425) и Appendix II: Срби као варвари Европе у дискурсу појединих теоретичара постколонијализма (425-450)

8. **Литература** (стр. 451-461)

Ради прегледности и лакшег праћења извештаја прилажемо и графички приказ садржаја.

САДРЖАЈ

Резиме.....	4
Summary.....	7
1. Увод.....	11
2. Дискурс о (пост)колонијализму: Еме Сезер и његови настављачи (Вонгар, Ле Клезио, Фанон, Сојинка, Ачебе, Барака, Фреире, Боал, Галеано, Саид, Јанг, Линдквист, Чомски, Пилиер и др.)	31
2.1. Критика концепта колонизације као цивилизације код Еме Сезера и Едварда Саида.....	31
2.2. Дијалектика постколонијализма.....	68
2.3. Свет који нестаје: Слика колонизоване Африке у роману Чинуе Ачебеа.....	78
2.4. <i>Ноктурно једне носталгије</i> : Африка у сећању Ж. М. Г. ле Клезиоа у делима <i>Онича</i> и <i>Африканац</i>	88
3. Дела Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа као примери критике обрета преласка и топоса потраге стављених у службу колонијалне идеологије.....	99
3.1. Кружна путовања Вонгарових и Ле Клезиоових јунакиња: <i>Валг</i> и <i>Пустиња</i>	115
3.2. Архетип иницијације у романима <i>Валг</i> и <i>Пустиња</i>	134
3.3. О женском принципу у романима <i>Валг</i> и <i>Пустиња</i>	146
3.4. Антрополошки контекст романа <i>Валг</i> и <i>Пустиња</i>	168
3.5. Поетика искорењивања и прогонства у романима <i>Валг</i> и <i>Пустиња</i>	183
4. Европа и Аустралија у делима Б. Вонгара	203
4.1. Сусрет / судар култура у Б. Вонгаровом роману <i>Раки</i>	219
4.2. Како се колонизује будућност: Украдене генерације у Вонгаровом роману <i>Раки</i> и Ле Клезиоовој <i>Пустињи</i>	243
5. О колонизацији и опстанку утопије на простору Латинске Америке: Уранија	

и <i>Мексички сан</i> Ж. М. Г. ле Клезеоа.....	274
5.1. У потрази за Уранијом.....	281
5.2. Уљеи на сопственој земљи.....	296
5.3. Златно доба против доба злата.....	310
5.4. О револуцијама које долазе.....	322
6. Закључак: Књижевност и активизам Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезеоа	329
6.1. Б. Вонгар и Ж. М. Г. ле Клезео о парадоксима неоколонијалног „мултикултурализма“ и сусрету са другим културама.....	329
6.2. Б. Вонгар и Ж. М. Г. ле Клезео: Писци као антрополози.....	351
7. APPENDIX	409
7.1. Appendix I : О варварима у доба неоколонијализма.....	409
7.2. Appendix II: Срби као варвари Европе у дискурсу појединих теоретичара постколонијализма.....	425
8. Литература	451

У **уводном поглављу** кандидаткиња објашњава разлоге који су је навели да у својој докторској дисертацији упоређује стваралаштво аустралијског писца српског порекла Б. Вонгара и француског писца, добитника Нобелове награде из 2008. године, Ж. М. Г. ле Клезеоа. Кандидаткиња истиче да ауторе које је изабрала за предмет свог истраживања повезује чињеница да су стицајем околности део живота провели ван европских земаља у којима су рођени. Сретен Божић Вонгар се упутио у Аустралију да боље упозна земљу у којој му је отац боравио као печалбар, а Ле Клезео, дете француских родитеља са колонијалним коренима, по мајци на Маурицијусу а по оцу у Нигерији, упутио се у Панаму и Латинску Америку такође вођен стопама оца, који је као лекар радио у колонијама и на том континенту.

Спознаје до којих су Вонгар и Ле Клезео дошли, у вези са природом и последицама европских империјалних освајања и колонизације других континената и култура, подстакле су их да постану писци-антрополози, тј. да своје романескне критике империјализма и колонизације утемеље на озбиљним личним истраживањима култура потчињених народа са којима су једно време живели и које су добро упознали и ценили. Ле Клезео је докторирао написавши тезу из области мексичке културе и објавио студију *Мексички сан*, о цивилизацији јужноамеричких индијанаца, а Сретен Божић је, заједно са аустралијским аутором Аланом Маршалом, 1973. године издао једну од првих књига о аборицинским митовима, илустровану сликама из аборицинског живота које је сам снимио.

У уводном поглављу кандидаткиња такође објашњава и наслов своје тезе. Компаративну анализу Вонгарових и Ле Клезеоових критичких ставова, изнетих у романима и антрополошким радовима, она повезује са критиком колонијализма коју је 1950. године објавио Еме Сезер, подстакнут опажањем да се после Другог светског рата и победе над Хитлером, Европа не одриче сопствених облика дискриминације и доминације над колонизованим народима. Пошто Сезеров текст има наслов *Дискурс о колонијализму*, кандидаткиња већ самим насловом своје тезе, *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезеоа*, најављује да су дела Вонгара и Ле Клезеоа настала после

1950. године, указујући да колонизација и даље траје али, у односу на Сезерову критику, у неким новим постколонијалним облицима.

Кандидаткиња у уводном поглављу даје и преглед постојеће литературе о Вонгару и Ле Клезивоу. Такође, наводи ауторе који су код нас писали о Вонгару, као и научне радове о овом писцу у Аустралији. Из тог прегледа се види да је теза коју прилаже пионирски рад и значајан допринос компаративном проучавању књижевности.

Друго поглавље, насловљено *Дискурс о (пост)колонијализму: Еме Сезер и његови настављачи (Вонгар, Ле Клезиво, Фанон, Сојинка, Ачебе, Барака, Фреире, Боал, Галеано, Саид, Јанг, Линдквист, Чомски, Пилцер и др.)* садржи четири подналова, да би се специфичност и значај стваралаштва Вонгара и Ле Клезивоа приказали у светлу критике империјализма и колонијализма које артикулишу бројни други значајни савремени аутори. Поднаслов приказује како се са франкофоног подручја критика колонијализма у Сезеровом кључу шири и појављује и на енглеском говорном подручју. Кандидаткиња даје податке о Сезеровом развојном путу, истичући признање које му је одато 2013. године, када је под покровитељством УНЕСКА широм света обележена стогодишњица Сезеровог рођења и четрдесетогодишњица смрти њему сличног песника и активисте, Пабла Неруде.

Пре него што се посвети приказу студија Едварда Саида (професора на Колумбија Универзитету у Њујорку који је цео живот посветио критици колонијалних расистичких предрасуда западне цивилизације, истичући да су оне и даље кључ за разумевање савремених трагичних историјских догађаја), у овом поглављу Јелена Арсенијевић Митрић наводи бројне нове ауторе и изворе који све детаљније и документованије раскривају праву природу колонијализма. Ови подаци су важни зато што је Сезер у *Дискурсу о колонијализму* (као и Саид касније) посебно нагласио да су, од Аристотела до друге половине двадесетог века, врхунски европски интелектуалци и научници, као и црква и остале институције система, правдали и бранили расизам, а колонизацију рекламирали као ширење цивилизације.

Поред документарних филмова о злочинима Белгије у Конгу, Немачке у Намибији, Енглеске у Индији, Кенији и Аустралији, који су рађени по новим историјама аутора као што су Мајк Дејвис, професор са Универзитета у Калифорнији, Керолајн Елкинс са Харварда, Дејвид Станард са Универзитета на Хавајима, као и књига и филмова аустралијског писца и режисера Џона Пилцера, посебно су у овом делу дисертације истакнуте студије *Колонијална жудња* Роберта Џ. С. Јанга, *Ми и Други* Цветана Тодорова, књига Свена Линдквиста *Истребити све дивљаке* о коренима европских геноцида над неевропским народима, као и дела Сезеровог ученика Франца Фанона.

Да би се пратила паралела између теоријских увида постколонијалне критике и увида до којих у вези са старим и новим облицима колонијализма долазе савремени уметници, Саидови ставови изнети у књигама *Оријентализам* и *Култура и империјализам*, допуњени су критикама колонијализма изнетим у Нобеловој беседи јединог црног афричког

нобеловца, нигеријског писца и активисте Воле Сојинке, критичким ставовима Уругвајца Едуарда Галеана, писца бројних књига које се баве историјом Латинске Америке, и уметничким ставовима творца Позоришта потлачених, бразилског уметника и активисте Аугусто Боала.

Други поднаслов, Дијалектика постколонијализма, продубљује теоријски оквир постколонијалне критике изнет у претходном делу тезе, критичким опажањима о употреби и злоупотреби овог термина. Дат је осврт на процесе путем којих се првобитно револуционарни увиди постколонијализма (као и постмодернизма), временом кооптирају, институционализују и полако претварају у облик контроле критичког мишљења. Бројни аналитичари примећују како званични академски постколонијализам, разним стратегијама које традиционална контрола знања обезбеђује и које универзитети имају на располагању, заправо чува континуитет политике коју наводно критикује и коју је требало да промени. Понавља се ситуација о којој је Сезер писао: наука, као и остале институције система, штите поредак, чиме се увећава значај критичке мисли уметника као што су Вонгар и Ле Клезио, и осталих њима сличних аутора споменутих у овој докторској дисертацији. Ставови Гајатри Чакраворти Спивак, Била Ешкрофта, Хоми Бабе и Едварда Саида упоређују се у овом одељку са погледима на постколонијализам наших аутора који су о овом проблему писали.

Трећи поднаслов Свет који нестаје: Слика колонизоване Африке у роману Чинуе Ачебеа и четврти поднаслов *Ноктурно једне носталгије*: Африка у сећању Ж. М. Г. ле Клезиоа у делима *Онича* и *Африканац* садрже поређења колонијалних искустава једног црног афричког аутора, нигеријског писца Чинуе Ачебеа, изнета у роману *Свет који нестаје*, и дечачка искуства путовања у Африку и боравка у Нигерији белог писца Ж. М. Г. ле Клезиоа, изнета у аутобиографском спису *Африканац* и роману *Онича*. Између осталог, сврха овог поређења је да потврди истину која, према схватањима Симон Веј изнетим у књизи *Укоренјивање*, може да помогне духовно и морално искорењеној Европи, а то је да су у срцу Европе од почетка њене колонијалне историје у Грчкој, као и у другом таласу колонизације који је почео такозваним открићем новог света, одувек постојали Европљани који су се одупирали култури и традицији доминације и својим животима и делима у видно поље европске цивилизације враћали њену другу, хуманистичку а не империјалистичку традицију. У двадесет првом веку, у ери такозваног „демократског империјализма“, Вонгар и Ле Клезио су, по мишљењу Јелене Арсенијевић Митрић, данашњи представници те традиције.

Треће поглавље. Дела Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа као примери критике обреда преласка и топоса потраге стављених у службу колонијалне идеологије, бави се компаративном анализом Вонгаровог романа *Валг* и Ле Клезиовог романа *Пустиня*, који су по мишљењу кандидаткиње Јелене Арсенијевић Митрић кључни за разумевање стваралаштва ових аутора. Компаративна анализа романа прати пет тема: Кружна путовања Вонгарових и Ле Клезиоових јунакиња: *Валг* и *Пустиня* / Архетип иницијације

у романима *Валг* и *Пустуња* / О женском принципу у романима *Валг* и *Пустуња* / Антрополошки контекст романа *Валг* и *Пустуња* / Поетика искорењивања и прогонства у романима *Валг* и *Пустуња*.

Како Јелена Арсенијевић Митрић истиче, Б. Вонгар и Ж. М. Г. ле Клезио нуде модел романа који одудара од познатог колонијалног обрасца потраге и путовања у непознато. За разлику од обрасца који је својствен просветитељском рационализму и заснован на патријархално-колонијалној парадигми за коју је циљ путовања стално потврђивање моћи кроз потчињавање и искоришћавање свега што је друго (и људи и природа), романи *Валг* и *Пустуња* у себи чувају другачији образац путовања: трага се за идентитетом који се не дефинише доминацијом над другим већ зацељењем и исцељењем, повратком духовном складу са светом, уклапањем индивидуалног у архетипско. У основи ових прича јесте путовање чији је циљ духовни препород и обнова.

Изневеравање патријархално-колонијалног културног модела у романима *Валг* и *Пустуња*, огледа се у постављању женских ликова у средиште романа и оживљавању прича о првобитним матристичким друштвима. Вонгар и Ле Клезио прате процес одрастања и индивидуације својих јунакиња, које настоје да одрже везу са својим првобитним бићем и самим тим непатворену везу са светом који их окружује, успевајући да се на тај начин отму отуђењу које намеће колонијална култура. О процесу индивидуације и архетипу иницијације говори се у овом поглављу на основу истраживања Јоланде Јакоби, Ериха Фрома, Мирче Елијадеа, Мари-Луиз фон Франц и Џозефа Кембела а о матристичким друштвима на основу археолошких открића Марије Гимбутас и студија Ријан Ајслер, Роберта Грејвза, Тони Ливерсејд и других.

Четврто поглавље Европа и Аустралија у делима Б. Вонгара бави се анализом Вонгаровог романа *Раки* (реч на аборицинском означава и кудељу и конопац) у којем сам Вонгар спроводи својеврсну компаративну анализу судбина потлачених малих народа у Европи са понашањем Европе према „откривеним“ и колонизованим неевропским народима. У првом одељку четвртог поглавља, са поднасловом *Сусрет / судар култура* у Вонгаровом роману *Раки*, судбина српског народа (који је прво освајала Отоманска империја, а у двадесетом веку нападали Хитлерова Немачка и НАТО), помогла је Вонгару да разуме трагичну судбину која је, из насиља над другим, из обрасца понашања прихваћеног, одобреног и уграђеног у сам темељ европске цивилизације, задесила и домороце у Аустралији. Роман на јединствен начин спаја и преплиће спознаје до којих је Вонгар дошао, размишљајући о судбини Срба и Аборигина.

У другом одељку, са поднасловом *Како се колонизује будућност: Украдене генерације* у Вонгаровом роману *Раки* и Ле Клезиоовој *Пустуњи*, Јелена Арсенијевић Митрић уочава још једну тематску сличност између поменута два романа, али и животних искустава самих аутора. Ле Клезио је из Европе на путовање самоспознаје кренуо са истим искуством као Вонгар, са искуством детета које је одрастало у рату и лично доживело насиље које је просвећена, хришћанска Европа, вођена својим расистичким али

и још старијим класним и родним дискриминаторним идејама, приређивала и себи и другим континентима. Није овим ауторима било тешко да у некадашњим европским колонијама, на неевропским локацијама, препозају исто старо европско насиље, спровођено истим традиционалним европским методама.

Компаративна анализа коју Јелена Арсенијевић Митрић спроводи у овом одељку показује да је најопаснији вид колонизације, и за Вонгара и за Ле Клезиоа, колонизација ума, културни заборав, искорењивање из баштине, како тај процес назива Бела Хамваш, кога она често и умно наводи. Колонизованим народима, чију цивилизацију систематски уништава, колонизатор као једини модел идентитета којем вреди тежити нуди сопствени. Кад је престала потреба да се над староседеоцима изводи физички геноцид, да би се код деце спречила спознаја и критичко освешћење какво су Вонгар и Ле Клезио доживели, колонијални господари су, као јањичари у Србији, у колонијама у Аустралији, Канади, Африци физички одвајали домородачку децу од родитеља, да би их васпитали у духу беспоговорне послушности и идеолошке оданости Империји. Данас за „крађу деце“ није више потребно физичко одвајање: ментална колонизација споводи се посредством цензурисаног знања и образовања и злоупотребом нових технологија и медија. Стваралаштво Вонгара и Ле Клезиоа у целости је прожето отпором против оваквих процеса и тенденција.

Пето поглавље **О колонизацији и опстанку утопије на простору Латинске Америке: Уранија и Мексички сан** Ж. М. Г. ле Клезиоа, после анализа последица империјалних освајања у Африци и Аустралији изнетих у претходним поглављима, нуди анализу Ле Клезиоових романа и антрополошких студија о Латинској Америци. Централно место заузима анализа романа *Уранија* и књига *Мексички сан или прекинута мисао амероиндијанске цивилизације*, о митологији и религији Латинске Америке, коју је Ле Клезио објавио осамнаест година раније. Бројни теоријски списи о колонијализму из првог поглавља поткрепљују анализе спроведене у овом делу дисертације, да би се што јаче истакао и контекстуализовао Ле Клезиоов отпор званичној европској политичкој пракси, која је у првој половини двадесетог века почивала на „научним доказима“ да је само бели човек генетски опремљен да ствара цивилизацију, а да друге расе такав склоп гена немају. У дисертацији се у овом поглављу Ле Клезиоов отпор повезује са отпором оних малобројних антрополога који нису подржавали расистичке предрасуде званичне науке.

У одељку У потрази за Уранијом, анализиран је Ле Клезиоов веома комплексан приступ утопизму. У роману се преплићу судбине бројних ликова који из разних разлога осећају неподношљиву нелагодност у западној култури. Како наслов другог одељка овог поглавља истиче, осећају се као уљези на сопственој земљи. Растућа свест о бесмислу „цивилизованог“ начина живота нагони их да такву цивилизацију одбаце и покушају да изграде свет у којем би се могло живети по другачијим начелима. Роман приказује како сурови експлоататорски систем, који се већ миленијумима усавршава, уништава њихове

покушаје, али се у роману морална и вредносна разлика између рушитеља и градитеља утопија јасно види. Посебно је тај аспект романа анализиран у одељку Златно доба против доба злата. Истрајна у борби и непоразена остаје само јунакиња Далија, у духу већ поменуте рехабилитације женског принципа која је, како се из анализа види, заједничка црта и Вонгаровог и Ле Клезиоовог стваралаштва.

У четвртом одељку, О револуцијама које долазе, Ле Клезио преко главног јунака, библијски истинољубивог Европљанина Данијела, сумира и сопствена размишљања о фасцинацији која га је довела до Латинске Америке и Мексика, у којем је желео да живи. Питајући се шта заиста тражи Данијел сам себи одговара: „Можда промену земље, или пак, промену стварности, неку врсту стварности која није постојала у образовању које сам добио у Француској“. Ерих Фром би рекао, како га Јелена Арсенијевић Митрић цитира, да трага за здравим друштвом и садржајном, смисаоном сликом света. У роману Ле Клезио налази начина да спомене многе „утописте“ који су, као бискуп Оскар Ромеро у Салвадору, или сандинисти у Никарагви и запатисти у Мексику, животом плаћали свој отпор колонијалном обесмишљавању живота.

У шестом поглављу, Закључак: Књижевност и активизам Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа, кроз два подналова, Вонгар и Ж. М. Г. ле Клезио о парадоксима неоколонијалног „мултикултурализма“ и сусрету са другим културама, и Б. Вонгар и Ж. М. Г. ле Клезио: Писци као антрополози, Јелена Арсенијевић Митрић приводи крају своје истраживање паралела које постоје у њиховим ставовима и делима. Визија односа који, по Вонгару и Ле Клезиоу, треба да постоји међу различитим цивилизацијама и културама сасвим се разликује од данас прокламованог мултикултурализма. Да би се ослободили званичних неистина и предрасуда, Вонгар и Ле Клезио су обавили сопствена антрополошка истраживања и на основу животних искустава која су стекли, понудили свету, у својим делима, алтернативну истину о историји и о прошлости, чије критичко преиспитивање може довести до хуманијих алтернативних визија будућности. Ле Клезио је, као и Вонгар, у контакту са „нецивилизованим“ домороцима постао свестан да се и западна концепција уметности мора ослободити бесмисла који урушава читав западни цивилизацијски подухват и да улога уметности у друштву мора бити радикално промењена. Како је недавно преминула књижевница Надин Гордимер рекла, докле год реч има моћ да мења свет, писци треба да пишу. Њихова дела су њихове барикаде. Својим делима они показују до које мере се осећају одговорним за свет у којем живе и који желе да мењају.

Седмо поглавље сачињавају два апендикса у којима је смештен додатни материјал истражен за потребе ове тезе. Тај материјал на индиректан начин потврђује значај тезе зато што показује до које мере она помаже не само бољем разумевању дела Вонгара и Ле Клезиоа већ и бољем схватању догађаја који се на међународној сцени и на домаћем терену пред нашим очима свакодневно одвијају. Апендикс О варварима у доба

неоколонијализма, прати поновно оживљавање колонијалног дискурса, посебно у вези са инвазијама и окупацијама које су у двадесет првом веку уследиле након напада на Југославију и после једанаестог септембра 2001. године. Како је Еме Сезер истицао у *Дискурсу о колонијализму*, Европа и даље мора да производи „варваре“ како би разним расним предрасудама себе убедила у сопствену супериорност и цивилизованост.

Апендикс Срби као варвари Европе у дискурсу појединих теоретичара постколонијализма, додатно документује критичке осврте који су у дисертацији изнети у вези са парадоксима унутар академског постколонијализма и прокламованог мултикултурализма. Изнетим информацијама и аргументима указује се на прикривене неслободе које постоје у академском круговима, посебно оним који веома гласно декларишу своју посвећеност борби за ослобађање од заблуда. Многи из тих редова су поздрављали изјаву Џејми Шеја да са НАТО бомбама цивилизација коначно стиже на Балкан.

II Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија задужена за оцену докторске дисертације *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа* Јелене Арсенијевић Митрић закључује да приложена дисертација и по обиму и по квалитету испуњава све задатке наведене у пријави теме. Дисертација на изванредан начин повезује стваралаштво два сасвим посебна уметника савремене светске књижевности. Интердисциплинарним приступом који је у тези коришћен, Вонгар и Ле Клезио стављени су у контекст најшире хуманистичке традиције којој припадају. Та традиција, упркос бројним притисцима, не престаје да постоји у књижевности, социологији, психологији, антропологији, студијама културе и другде, и данас може да осветли проблеме са којима се човечанство суочава много боље него испразни академизам или дискурс моћи који се користи у политици и фаворизује у свим осталим доменима живота.

III Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области и оцена њене оригиналности

Докторска дисертација *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа* Јелене Арсенијевић Митрић представља вишеструко значајан допринос компаративном изучавању књижевности. Стваралаштво аустралијског писца српског порекла Б. Вонгара до сада нико није упоредио са стваралаштвом француског нобеловца Ж. М. Г. ле Клезиоа. Теза је изванредно документовано показала оправданост довођења у везу њихових дела и ставова и истакла значај успостављања паралела које између њих постоје. Дискурс о (пост)колонијализму, како дисертација карактерише дела Вонгара и Ле Клезиоа, свакога дана добија на значају, зато што представља одговор слободоумних уметника и научника који су у дисертацији са Вонгаровим и Ле Клезиоовим ставовима повезани, повампиририм колонијалним амбицијама великих политичких играча на

светској сцени. Вонгар и Ле Клезио су окарактерисани и као писци-антрополози зато што су стварали на основу директних животних искустава и преданих антрополошких истраживања неевропских култура и цивилизација: Вонгар Аборицина у Аустралији, а Ле Клезио постколонијалних друштава на више континената, у Африци, Латинској Америци и Океанији. Као синови Европе и европске маргинализоване традиције истински слободног критичког мишљења, успели су да у својим делима осуде Европу (онако како је то Еме Сезер сам чинио и желео да то учине и други) због злочина почињених на другим континентима и због злочина над сопственим нижим класама које су, током целе историје Европе, биле дехуманизоване и експлоатисане. Сократовском љубопитљивошћу успели су да не потпадну под дебели покривач лажи који, како у својој Нобеловој беседи истиче британски драмски писац Харолд Пинтер, покрива читав свет и спречава људе да сазнају праву истину о сопственим животима. Вонгар и Ле Клезио су створили чаробна дела, а Јелена Арсенијевић Митрић о њима написала докторску тезу коју читалац, без обзира на њен обим, знатижељно ишчитава и са жаљењем напушта. Рад на овој интердисциплинарној тези очигледно је у великој мери проширио видике и обогатио знање кандидаткиње, тако да вредност уложеног рада превазилази сам текст тезе. После оваквог рада нема сумње да ће Јелена Арсенијевић Митрић наставити да се на најбољи начин развија и као професор књижевности и као млади научник.

IV Научни резултати докторске дисертације , примењивост и корисност резултата у теорији и пракси и начин презентовања резултата научној јавности

У време великих међународних раздора и интрига, докторска дисертација која повезује ауторе са разних културних подручја и показује сродност њихових идеја од великог је значаја. Она сведочи о томе како култура може да спаја завађени свет и да знањем и разумевањем ослобађа од предрасуда које су увек инструмент политичке злонамере зато што онемогућавају спознају и блокирају пут до истине. *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа*, Јелене Арсенијевић Митрић, моћи ће студентима књижевности и српској широј читалачкој публици да приближи стваралаштво два изузетна савремена светска писца и појача свест о хуманистичкој традицији којој они припадају. Та традиција ужива подршку великог броја научника и уметника, иако се по току европске историје то не би могло закључити. Докторска дисертација о Вонгару и Ле Клезиоу документовано и одговорно промовише хуманистичку традицију. Преточена у књигу у нешто редукованом облику она може бити од велике користи да се знањем о сјајним носиоцима те традиције она прошири и поново постане инспирација.

V Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној области

Јелена Арсенијевић Митрић је објављивала радове у часописима високих категорија (M51) и учествовала са рефератом на међународним конференцијама у земљи и иностранству. У радовима се бавила разним темама из опште књижевности и теорије књижевности (посебно се истичу радови о Б. Вонгару и Ж. М. Г. ле Клезуоу). Радови су засновани на различитим методолошким поставкама (постколонијална теорија и критика, интертекстуалност, културолошке теорије, архетипска критика, итд). У оквиру научних истраживања повезаних са пријављеном докторском тезом приредила је тематски број *Корака* посвећен Сретену Божићу / Б. Вонгару. (*Кораки*, год. XLIV, св. 9-10, UDK 82 (95) / YU ISSN 0434 – 3556). Превела је Вонгаров есеј *Тотем и руда*, предговор истоимене књиге, и урадила интервју са аутором. Есеј и интервју објављени су у поменутом темату. Осим тога одржала је два јавна предавања о делима Б. Вонгара: „Култура доминације и покушај отпора – Случај Б. Вонгара“, у Народној библиотеци „Вук Караџић“ у Крагујевцу, 17. 12. 2009. године, и са менторком проф. Љиљаном Богоевом- Седлар, у Центру за предавачку делатност Коларчеве задужбине у Београду, 03. 03. 2011. године предавање и промоцију темата *Корака* – „Књижевни портрет: Б. Вонгар / Сретен Божић“. У оквиру истраживања и рада на тези, са менторком проф. Љиљаном Богоевом Седлар приредила је тематски број *Липара* под насловом *Књижевност и активизам (Липар, година XIII, број 49, свеска 2, Књижевност и активизам, Универзитет у Крагујевцу, Крагујевац, 2012, (ISSN 1450-8338).*

Поред тога, Јелена Арсенијевић Митрић ангажована је на пројекту 178018 *Друштвене кризе и савремена српска књижевност и култура: национални, регионални, европски и глобални оквир* који финансира Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије.

У наставку дајемо библиографију радова Јелене Арсенијевић Митрић у категоризованим часописима и рецензираним зборницима са научних скупова, са следећим категоријама:

Радови из категорије M14:

1. Јелена Арсенијевић, „Писма са маргине Изабеле Еберхарт“, Српски језик, књижевност, уметност: зборник радова са V међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, (29-30. X 2010) Књ. 2, Жене: род, идентитет, књижевност / [одговорни уредник Драган Бошковић], стр. 663-673. (УДК 821.133.1(494).09 Еберхарт И., ISBN 978-86-85991-36-3 (ФФ;)) – **M14**

Радови из категорије M51:

2. Јелена Арсенијевић, „Два олимпска портрета“, *Наслеђе*, год. I бр. 1, Крагујевац, 2004., стр. 121-125. (ISSN 1820-1768) – **M51**

3. Јелена Арсенијевић, „Између антрополошког песимизма и оптимизма у драмама *На отвореном друму* Стива Тешића и *Блуз за месију* Артура Милера“, *Наслеђе*, год. 7, бр. 15/1, Крагујевац, 2010., стр. 81-96., (УДК 821.111(73).09-2 Тешић С. ; 821.111(73).09-2 Милер А., ISSN 1820-1768) – **M51**

Радови из категорије M52:

4. Јелена Арсенијевић, „Т. С. Елиот: песник у огледалу критичара“, *Узданица*, год. IX/1, бр. 1, 2012, стр. 205-226 (УДК 821.111.09 Елиот Т. С., ISSN: 1451-673X) – **M52**

Радови из категорије M53:

5. Јелена Арсенијевић, „Трубадурска еротологија у поезији Дантеа и Петрарке“, *Липар*, година XIII, број 47, 2012., стр. 49-72. (УДК 821.131.1-14.09 Данте А. 821.131.1-14.09 Петрарка Ф., ISSN 1450-8338) – **M53**
6. Јелена Арсенијевић Митрић, „Књижевност и активизам Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа“, у: Љиљана Богоева Седлар и Јелена Арсенијевић Митрић (уред.), *Липар*, година XIII, број 49, свеска 2 (*Књижевност и активизам*), Универзитет у Крагујевцу, Крагујевац, 2012, стр. 161-212. (УДК 821.111 (94)-3.09 Вонгар Б. 821.133.1-3.09 Ле Клезио Ж. М. Г., ISSN 1450-8338) – **M53**

Радови из категорије M45:

7. Јелена Арсенијевић, „Култура доминације и покушај отпора; Случај Б. Вонгара“, *Антропологија истине: други живот и орис притит Б. Вонгара*, одговорни уредник Александар Петровић, Филолошко-уметнички факултет: Центар за научна истраживања САНУ, Крагујевац, 2011., стр. 93-111., ISBN 978-86-85991-29-5 – **M45**
8. Јелена Арсенијевић, „О варварима у доба (пост)колонијализма“, *Друштвене кризе и (српска)књижевност и култура*, уредници Драган Бошковић и Маја Анђелковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2011., стр. 93-123., УДК 325: 929 Сезер Е. 821.111 (94).09 Ле Клезио, ISBN 978-86-85991-34 – **M45**
9. Јелена Арсенијевић Митрић, „О (не)могућности утопије на простору Латинске Америке: *Уранија и Мексички сан* Ж. М. Г. ле Клезиоа“, у: Милош Ковачевић и Драган Бошковић (уред.), *Савремено друштво и криза проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, стр. 355-389 (УДК 821.133.1.09 Ле Клезио Ж. М. Г. 821.134.2(899).09 Галеано Е., ISBN 978-86-85991-46-2) – **M45**

Радови из категорије M44:

10. Јелена Арсенијевић, „Љубавна песма Ц. Алфреда Пруфрока и Портрет једне даме: облици дисонанце у Т. С. Елиотовој раној поезији“, у *Савремена проучавања језика и књижевности*, Књига 2, Зборник радова са I научног скупа младих филолога Србије одржаног 14. фебруара 2009. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2009., стр. 233-243. (УДК 821.111-14.09 Eliot T. S., ISBN 978-86-85991-17-2) – М44

На основу наведене библиографије, коју чине оригинални научни радови, може се закључити да је Јелена Арсенијевић Митрић зрео научни радник, са низом научних резултата презентованих у научним часописима и зборницима са научних скупова.

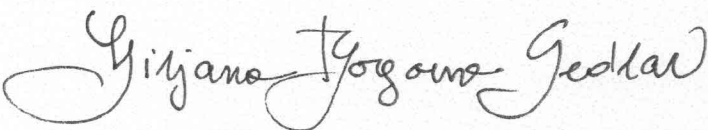
VI Закључак и препорука

Комисија закључује да је Јелена Арсенијевић Митрић обавила веома обимно мултидисциплинарно компаративно истраживање и написала дисертацију која на пионирски начин повезује и тумачи стваралаштво два светски значајна писца, аустралијског уметника српског порекла Б. Вонгара и француског нобеловца Ж. М. Г. ле Клезиоа. Дисертација је успешно показала како су Вонгар и Ле Клезио, спојивши ратна искуства из детињства са страдањима са којима су се суочили у европским колонијама на разним континентима на којима су боравили, спознали и осудили европске колонијалне злочине почињене како над малим европским народима и европском сиротињом, тако и над читавим цивилизацијама ван Европе. Начин на који су о тим злочинима писали упозорава да колонијална пракса није укинута већ да се под разним еуфемизмима и данас наставља. Дисертација је значајна и због широког поља антиколонијалног критичког мишљења на које баца светло, позивајући се на књижевнике, историчаре, социологе, психологе, антропологе и културологе чији су ставови слични Вонгаровим и Ле Клезиоовим. Тако широк приказ антиколонијалног отпора је значајан зато што се у јавности а и на универзитетима промовише супротни став, који правда моћ и повлађује моћнима. Подацима који су изнети у тези и аргументима којима се служе Вонгар, Ле Клезио и бројни уметници и научници који су у тези цитирани, коригује се та једнострана наметнута слика света и отвара пут ка правди и хуманијем свету који нам је потребан. Вонгар је прво значајно признање и подршку добио од Жан-Пол Сартра и Симон де Бовоар. Било би песничке правде уколико би дошло до Вонгаровог познанства са сјајним уметником, настављачем француске анти-колонијалне борбе, нобеловцем Ле Клезиоом. За сад их само спаја дискурс о (пост)колонијализму који је дисертација Јелене Арсенијевић Митрић тако добро приказала.

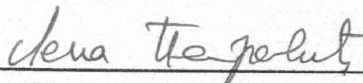
На основу свега наведеног комисија са задовољством предлаже Наставно-научном већу Одсека за филологију **Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу** да прихвати позитивну оцену коју је комисија дала докторској дисертацији *Дискурс о (пост)колонијализму у делима Б. Вонгара и Ж. М. Г. ле Клезиоа* кандидаткиње Јелене Арсенијевић Митрић и кандидаткњи одобри усмену одбрану дисертације.

У Крагујевцу, 2014.

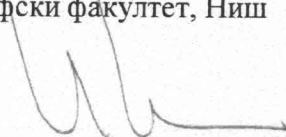
КОМИСИЈА:

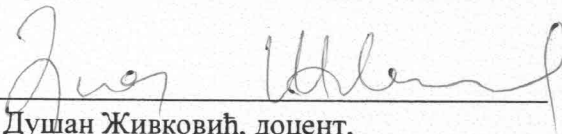
1. Др Љиљана Богоева-Седлар, редовни професор,
ужа научна област: Енглески језик и књижевност
Факултет драмских уметности, Београд

2. Др Лена Петровић, редовни професор,
ужа научна област: Англо-америчка књижевност и
култура
Филозофски факултет, Ниш

3. Др Драган Бошковић, редовни професор,
ужа научна област: Српска књижевност
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац

4. Др Душан Живковић, доцент,
ужа научна област: Теоријске књижевне
дисциплине и општа књижевност
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац